

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec's, Foi'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pol anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu seu $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunatória.

Anul XXXIII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serio 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 94.

Braslovu 14|2 Decembre

1870.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

La situatiune.

Braslovu 12 Dec. 1870.

E curiosu si desilusionatoriu a sci, ca diurnalele rusesci nu slabescu a informa opiniunea publica, ca Rusia, pana nu se va emancipa de tractatul de Parisu, remane sclava fara libertate de a-si desvolta poterile; si totulu depinde numai dela ecsecutarea resolutiunei sale semnalizate, pana candu inca Francia e trantita. Asia desfasuri chiaru si diurn academicu din Petersburg ca semi-ofic., caus'a aceasta adaugandu: „ca Rusia nici ca -si poate retrage dechiararea, nici ca va lasa fara a o si ecsecuta, ca-ce mai voiesce verce rusu resbelulu, decatu o retragere rusinosa si umilitoria dinaintea unoru amintiari, escusate numai cu sustinerea santianiei tractatelor.“ — Candu déra va fi Rusia bine pregatita cu tóte, va si ecsecuta dechiararea facuta, apoi védia cine se va opune. Asia sta lucrului de resolutu si intienentu in Rusia, incata incovoirea Rusiei la conferintele proiectate se poate considera numai ca una temporisare pana se va pregati bine, pentru a deca conferintele nu i voru face pe placu. Rusia e resoluta a ecsunda, ca ce timpulu o fayriséza, se omore döue musce cu o lovitura: Liberalismulu republican si pe Anglia, carei sta contra in resolvirea causei orientale, cum vre ea. Minima non curat Prator. Se cetim numai prim'a

„Nota a cabinetului de St. Petersburg catra Pórtă.“ Eca o:

„Stramutarile, cari se intemplara in dreptulu publicu din Europa din caus'a evenimentelor politice si militarie, incepandu dela tractatul din 1866 incóce; necesitatea confinaloru, cari s'au creatu prin natur'a resbelului presentu, si mai multu, inventarea navelor pancerate, impunu cabinetului imperatescu oblegatiunea, a luá tóte mesurele necesarie spre a-si asecura tierii, cari altmintreni prin insulu tractat, care a desuptu neutralitatea marel negre, ar' remané espusi.

„De acea insarcinéza cabinetulu imperatescu pre representantele iu Constantinopole, ca se dechiaré inaltei Porti, cu tóta lealitatea, ca elu **nu mai recunoscemai multu tractatulu**, care de altmintreni se si viola prin inlocuirea tronului Principatelor unite cu unu principe strainu. Pre candu tóte poterile semnatórie tacea, candu se intempla viola rea acésta in favorulu numai a unei parti a poporimei crestiane din imperiulu otomanu, Rusia singura a protestat.“

„Inalt'a Pórtă dupa acésta denunciatu a cabinetului imperatescu ar' poté ér' reintra in drepturile sale de mai insante si in libertatea actiunei sale primeve, si Rusia din partesi -si ar' poté infinitia una flota pancerata pentru securisarea tierilor sei in marea negra.“

„Inalt'a Pórtă se nu -si uite, ca neutralisatiunea marel negre e eschisivu numai Rusiei daunatoasa, pentru ea e cu potere de dreptu in timpi de pace, fara ca se fia si in timpi de resbelu asia. Afara de acésta se calcara anecele privitorie la trecerea prin strimtorile de mare de repetitive ori, prin trecerea de nai, cari era mai mari, decatu cum

e desemnatu in tractat; ma se afia si unu ecsemplu de facia, ca una flota a petrunsu in marea négra (flot'a calatorii in Orientu a Mai. Sale imperatului Austriei o intielege. — R.).“

„Cabinetulu rusu crede, ca **nu** e legatu prin vreunu tractat, care i lasa teritoriul lui espusu, si **nu** poate concede acésta stare a lucrurilor; totusi se dechiera gat'a a intruni cu in Pórtă in privint'a celorulalte puncte ale tractatului de Parisu uua noua conventiune si n'ar fi dificultate, a lasa se se impartesiesca Europa la aceste defi geri comune.“

La calcajulu acestei note, observam, ca min. de esterne alu Angliei lordul Granville in respunsu la not'a cea imblantietória a lui Gortschakoff trage luarea aminte diplomatico-vulpina a Rusiei, ca déca Rusia vr'o 14 ani si mai bine nu s'a simtiu atatu de sclavata prin tractatul de Parisu, cum de se emancipă toema acum asia de unilateralminte si fara a cresta consimtiementulu poterilor subsemnatória, asia numai dintr'odata. La acésta mirare Gortschakoff nici ca respuse deadreptulu, decatu, ca n'a crediutu, ca sub resbelulu presentu se faca congrèsul asia ceva.

Din respunsele date cabinetului Angliei eu nu potu alta deduce, decatu, ca Rusia imboldesce pe Anglia cu frica, ca spiritulu republican e periculosu si pentru ea, dör' o ar'. scôte din minti se se alature la o coalitiune in favórea fundarei despotismului militariu autocrat. Anglia inse nu crede nici realitatii materiali a primei note, ci atribue forme, ce dovedi nepasare de celelalte poteri, firm'a cea adeverata. Apoi si pe Turcia vre Rusia a o ademeni cu imbiare de alianta, ér' cu intimidare, ca Austria nu i ar' voi binele, ca-ce ea abia astépta, ca se i iè vr'o döue provincie s. a. Aurulu, e fómetea cea mai mistuitória, si vizirii si pasialii lesne se potu cumpera prin ruble; dér' Sul-tanulu qu e de induplecattu la o asemene cutediare. Primavéra viitora nu va remaué dér' ne notata in paginile istoriei, cu pornirile orientali. — Ferice de cei ce se scóla de deminétia spre a se pregati de nunta, la care biletulu de invitare tramsu la Pórtă se esprima cu destula autocratonomia.

In fine, déca **Gortschakoff** respunde la not'a lui **Beust**, unde esta vorbesce despre observarea tractatelor si despre necesitatea de a fi fidelu respectarei lor, chiaru cu una **ironia**, indreptandu la frangerea tractatului dela Zürich si dela Prag'a si imputandui, ca de ce nu scôte Austria valóre de asemeni argumente, in contra frangerei aceloru tractate, adica déca nu vreau a mi adera, apoi cu sil'a te voi boteza. — Se nu finimu fara a mai adauge la cele de susu, ca din tóta Rusia sosescu adrese de multiamire Tiarului, pentru pornirea facuta in caus'a orientale si cechilor din Volivi'a le multiamesce Tiarulu inca prin telegrafu, apoi ofrandele pentru flot'a marel negre curgu mereu, si pentru apararea tierilor s'a pusu si in bugetulu de statu rubric'a de lipsa pentru flota. —

— Romanii se se intrunésca si lumineze prin conveniri, discursuri si scóle de adulti, cum facu alte natiuni, ca se nu orbece servindu de toporiste la toporulu indreptat in contra loru. —

Din campulu resbelului.

Dupa retragerea armatei loarice dela Orleans regimulu a luatu mesuri si mai energiose pentru a pune tóte la cale, spre a continua lupt'a pana la estrema. In nordulu Franciei dupa date atatu germane catu si francese se concentréza unu corpu nou de 100 mii francesi, cari voru manevra de un'a parte, pre candu armat'a de Loire va ocupá dusmanulu in partea de sudu. Gen. Ducrot si Trochu inca se afia afara de Parisu.

Corpulu diplomaticu dela Tours precum si delegatiunea regimului francesu s'a retrasu la Bordeaux in 10 Dec. Gambetta se afla in cortelulu generalelui Chaney in 10 Dec., care de 3 dile -si apera positiunea rebatendu pe principale Karl cu perderi infriosiate. Gambetta reportéza, ca pana acum numai diumetate armat'a dela Loire a fostu engageata in lupta, pentru a tiené in siacu veterana armata a principelui Karl.

Diurnalele germane dicu, ca cu reocuparea Orleanului prin germani s'au luatu 77 tunuri si 10 mii prisonieri francesi.

Marele duce de Mecklemburg anuncia, ca perderile lui dela 2 pana la 4 Dec. au fostu 3200 ómeni, pre candu francesii perdura 2000 morti si raniti si 1400 prisonieri. La 4 Dec. mai fù batata la Rouen, unde francesii perdura 10 oficiri si 400 de ómeni. Rouen inca fù ocupat do gon. Greben. Inaintandu germanii la Beaugeney dedera de unu nou corpu de armat'a francesu, cu care avura lupte considerabili pana ce respinsera, dicu ei, pe francesi din tóte positiunile loru, facandu 160 prisonieri, luandu 1 tunu si o mitralesa. Trei corpuri francese se batura cu m. duce de Mecklemburg cu perderi considerable din tóte partile. Asta fù in 8 Dec. Ce e mai multu, ca in bataliele dintre 7 si 8 intre Meung si Beaugeney victoria se disputa intre trupele germane si armat'a de Loire. „Monitorulu“ are urmatóri'a depesia:

Tours 9 Dec. Una epistola din Parisu dela 6 Decembre, aduce urmatorulu ordinu de di al lui Ducrot:

Vincennes 4 Decembre.

„Dupa o lupta de döue dile v'amu facutu se treceti Marn'a inapoi, fiinduca eramu convinsu, ca nisce noue eforturi voru fi sterile in directiunea, unde inimicul a concentrat fortile sale; déra lupt'a, pentru unu momentu suspensa, va reincepe cu energia.“

La Parisu se astépta in curendu o noua misiune ofensiva a trupelor.

S'a opritu orice permisiune de esire din Parisu. Trochu si Ducrot se afia totu afara din orasius.

O alta scire sosita din Parisu dice, ca de si francesii au trecutu Marn'a inapoi, inse ei continua a ocupá platoulu, unde au asediatiu nisce puternice baterii.“

Versailles 8 Dec. (Telegram'a regelui Prusiei catra regina.) Eri séra a 7-lea divisiune a datu o combatere violenta, déra fericita pe drumulu de la Bois. Ne asteptam toti aici la o mai mare resistintia. S'a luatu unu tunu, o mitralesa si 150 de prisonieri.“ —

Domnule Redactoru!

In „Kol. Közl.“ Nr. 141 din an. cur. se cetește, cumca in districtulu Fagarasiului ar' exista unu clubu deákianu, care mai de aproape ar' fi trămisu la Pest'a dăue reprezentatiuni. In un'a cere dela ministeriulu de interne, că organisațiunsa municipală imminente se o concréda unui capitanu supremu cu semtiri constitutionale, ér' in cea alalta cere dela clubulu pestanu deákianu se le sprijinăscă acésta cerere.

Notitia acésta din memoratulu diurnalul a produs pre aici intre toti romanii districtului una sensatiune fără neplacuta. Unii din inteligeanti - si pleau capetele, si repetau cu dorere sententi'a marului barbatu de statu Cicerone, carele negresită a sbiciuitu pericolos'a ambitiune a unor rei cetatieni, candu a disu „nullo gravior reipublicae pestis, quam imperii gloriae honoris nimis immoderata cupidus“, ér' altii in amaratiunea animei esclamau cu cunoscută sententia „omnia jam fient, fieri quae posse negabam.“ — Caus'a acestoru manifestatiuni triste are de a se explică din urmatōriile:

In districtulu Fagarasiului că atare nu exista clubu deákianu, pentru romani si sasi locuitorii districtului nu au simtitu necesitatea acestuia, este inse unu feliu de clubu in orasulu Fagarasiu, care siinduca consta curatu numai din fagarasianii, nu se pote numi si alu districtului, din acea ratiune, ca ce urba Fagarasiu e municipalitate de sene statutoria, prin urmare, candu membrii acestui clubu maghiaru facu reprezentatiuni in numele districtului in causa atatu de momentosă precum e ceea a schimbarei siefului districtuale, ce insemană altă acésta, decatu una ingerintă nechiamata si necompetente in lucruri altoră? decatu una pofta arogante si ambicioasa de a se obțru de tutori ai districtului?

Acésta ingerintia si tutoratu dorită cu atată ardore in impregiurari politice mai favoritōrie ne ar' stōrce unu surisu ironic si compatitoriu; inse astadi, cugetandu seriosu la legaturele celea poternice, ce exista intre asia numitele cluburi deákiane pre totutendene, trebuie se ne impla de celea mai seriose ingrigiri, cu atatu mai vertosu, ca esaminandu petitulu acestui clubu (fictivu?) din Fagarasiu, aflam fara greutate, ca eli militēza din respoteri se se puna in fruntea acestui districtu unu maghiaru nascutu, vechi'a loru cantilena. — Cumca acest'a si adeveratul intlesu se vede de acolo, ca eli indirecte tragă la indoiela, ma chiaru denegă simtiamentele constitutionalismului maghiaru ale d. capitanu supremu Ladislau Tamasiu, cari negresită in cercurile datatorie de tonu unguresci voru fi binecunoscute.

Nouă, cari punemu pondu pre situatiunea politica incurcata a Europei, cari vedem, ca ungrul si romanul cercă a se apropia unii de altii spre a se afă consolidati in facia torrentului nordicu, ce amenintia, nouă, dicu, ne ar' veni se credem, ca in. regimul va fi **căutu** si prevedetoriu in cestiunea acest'a, si nu va implementi volia acelor'a, cari sub masca de partisansi ai regimului lucra din resputeri pentru egoismulu loru, si pre totu minutulu sămena semintă desbinarei si a imparechiarei intre romani si unguri, si din acésta causa speram, ca va cadă combinatiunea, dupa care aici ar' fi se se denumescă de capitanu supremu Lázár Mihály, si se va urmă din nou principiulu dreptatei si alu ecuitătei denuminduse érasi unu romanu la casulu, candu ar' fi decisă inaintarea capitanului supremu actuale. — — — a . . .

Rupe (Cohalmu) 28 Nov. 1870.

(Capetu.)

Opidulu nostru Rupe (Cohalmu) nu e prea insenat in intre orasiele din Transilvania, ma nici chiaru intre cele din — asia numitulu „fundulu regiu“, nu e unulu dintre celea de frunte; si cu totu acestea elu -si are epochă sa sub sistemulu dualisticu. Orasianii nostri de si omeni buni in politica, lasă me se te lasu, totusi au facutu cele mai bune sierbitia regimului actuale pana acuma; si éca cum:

In dăue sesiuni ale dietei din Pest'a au alesu orasianii nostri doi deputati si ce norocosi si aceli deputati, ca ambii suntu astadi domnii celi mari in Transilvania dintre sasi; unulu e comesulu Conrad si alu doile Gustav Lindner nou denumitulu directoriu la academīa de drepturi din Sibiu. Celui de astantiu — alegundula rapenii (cohalmenii) la dieta din Pest'a, — i se dede ocasiune a-si descooperi ore cum maghiarilor simpaticie sale facia

cu dualismulu si ajungandu sub mantel'a celor dela potere se facă consiliariu de sectiune la ministeriu si curundu dupa aceea comesu.

Alu doile de si nu dela noi si necunoscutu aici, totusi prin recomandarea celui de astantiu a junse érasi deputatulu orasului nostru pentru se-siunea presenta si intrandu in castrele partitei gubernamentali se denumi nu de multu directoriu alu academiei juridice din Sibiu. — Éca déra noi ne-insemnatii ce sierbitia facem regimului prin alegerile nōstre si catu suntu de norociti acelia ce au darulu a fi deputatii nostri, — intielegu ai orasianilor sasi, pentru noi romanii nu li amu alesu, din care causa mai multi amu fostu si trasi la respundere din causa, ca amu explicat poporului plugariu conclusale motivate ale adunarei din Mercurea, n'amu patimitu inse nemica pentru aceea, decatu, ca pote ne va fi insemnatu ore unde cu nota infidelitatis; si chiaru déca unii amu si apucatu a ne luă pedeps'a pentru conduit'a politica, ce amu potutu se facem decatu se oftamu dicundu: „miserabile seculum, ubi justitiam petere est crimen!“

Destulu, ca acumă la noi va fi alegere nouă pentru orasiu, si nu scimu, care va mai fi alu treile norocosu dupa celealalti doi? Unii voru volfi se aléga pre unu, vai de elu cu eli cu toti, si altii pre unu, vai de' eli cu elu cu totu.

Noi inse nu vomu participă, ci vomu tiené de terenulu apucatu, de conclusale adunarei dela Mercurea pana atunci, candu natuinea romana va afă cu cale a le modifică ori schimbă cu totulu. — Ar' fi si de dorită altu cum că se se mai faca unu pasu intre marginile legei pentru caus'a nōstra nationale; si credu, ca chiaru acumă e timpulu bine venit din mai multe respecte ale dilei; — altii voru sef inse mai bine că noi, ca ce e de facutu acumă, candu toti -si pretendu dreptulu loru si candu colosulu nordicu gădele asia de delicatul sub suori pre Austro-Ungari'a! Eu inse adaugu a dice, ca, suntemu in timpulu reactiunei si numai in reactiune si prin reactiune se emancipăza, de multe ori, cate una natuinea din catenele infernale ale tiranilor asupritori? Ce se atinge — altcum — de noi romanii transilvanenii in situatiunea transformatorie, credu, ca nu vomu ajunge in nici unu casu mai reu că cum suntemu de prezentu! E inse intrebarea, ca ne aflam noi in bine?

Cu poterea morale ne amu luptat destul pana la 48 si dupa aceea pana acumă si fara a ne bucură de fructulu luptei nōstre morali! Autonomia patriei nōstre e sugrumata, limb'a si nationalitatea nadusite, si de cate ori amu reclamatu in totu modulu, inse vocea nōstra a fostu vocea strigatorului in desiertu.

Trebuie déra se ne decidem si se luam a-minte dupa ocasiune că se nu tréca, ca-ci suntemu meniti a ne inaltă, ignorati si apasati amu fostu destulu!!!

Altă! — Intre alte lucruri ce ne atragu a-teniunea in impregiurarile de astadi mai este si aceea ca de vr'o 7 dile s'au sistat tōte lucrările dela calea ferata incepute pre aici, acésta ne a surprinsu si nimenea nu sci se esplice motivulu, ca de ce? Unii dicea, ca linea acésta voliesce regimulu se o lase si se o duca prin Secuime catra Moldova; altii — pr. si „M. Polgár“, ca frati Waring au falimentatu; ér' altii, ca Waring ar' vré se imprumute cu paralele sale pre Anglia cu imprumutari in impregiurarile resbelice de facia si acésta e mai verosimilu; cu tōte acestea, de si multi lucratori au parasitul loculu, totusi mane voru reincepte de nou precum amu auditu astadi cu securanta.

Deci cu acestea incetezu si catu mai curundu ve voliu mai scrie ceva in alte cestiuni de viétia; un'a inse mai amu a ve aminti, cumca nu mi-amuitat, ca ve restezu prenumeratiunea inca chiaru si de pre unu semestru din anulu 1869, inse ne-necesitas frangit legem; dér' déca nu mai curundu, in Marte de securu me voliu cuită, ca-ci numai pre atunci ni se mangescu si nouă ochii cu cate o su-militia de bani dela statulu nostru; si apoi credu, ca si eu voliu fi impartasitu dupa dreptate! Pp.

Sibiu 13 Octobre 1870.

Congresulu besericescu greco-orientale.

(Urmare.)

Dep. Ardelenu primește propunerea comisiunei cu adausulu Esc. Sale. — De grecă inse congresulu serbescu a hotarit, ca si comunele impacate si nouă predate se se lișe indereptu, ar' dori

inca unu adausu, că se se enuncié si accea, ca congresulu romanu nu va da nici o comuna inde-reptu din cele predate.

P. eppu Ivacicoviciu: Nici o comuna amestecata n'amu primitu fara numai cele cu caracterul romanescu. — Din parte-mi déra nu potu sprijini adausulu propusa de antevorbitoriu.

Dep. George Popa: Din partesi se alatura langa parerea Esc. Sale, că se dănn potere delegatiuni se céra judeciu delegatu. Densulu cugeta, că se se pūna unu terminu fiscul si anume că delegatiunea se face pasii necesari pana la congresulu venitoriu, ca-ci ca comunele amestecate se afla in-tr'o stare deplorabile si cu totulu desperata.

Densulu si formulăza propunerea inscrisul asia: „Delegatiunea se lucre in data asia, că celu multu pre sesiunea venitória a congresului, se-si fia finit uafacerile sale si adica atatu incercarile de impacatiune catu si eventualmente incusarea procesuale, că se ni pote reporta, că despre fapte complinite.“

P. eppu Ivacicoviciu: Asiu dori, că reprezentatiunea se o faca Escel. Sa că presedintele delegatiunei, ca-ci eu suntu numai substitutul Escentientiei Sale.

Presedintele: Parerea mea merge intr'-acolo, ca fara amanare delegatiunea se faca pasii cuviintiosi, de ore amu asteptat destula vreme inzadaru.

Dep. Lemeni: La cestiunea de pe tapetul dansa propunerea comisiunei petitionale, care merge intr'-acolo, că petitiunile referitorie la despartirea de ierarchia serbescă se se predă delegatiunei cu acea inordumare, că mai antaiu se incerce impacatiunea pre cale amicabile, si déca pe calea acésta nu ar' ajunge la nici unu rezultat favoritoriu, se se imputernicescă specialmente a cere dela inaltulu regimul judeciu delegatu.

Eu suntu de parerea comisiunei si a prea S. S. p. Ivacicovicu si numai in forma me abatu in privint'a cererei de judeciu delegatu. — Pentru insemnatatea lucrului si demnitatea congresului si a delegatiunei, cugetu, ca imputernicirea acesta speciale a delegatiunei, că adica déca pe cale amicabile nu va ajunge la rezultatul dorit, se pote face pasii necesari la Maiestatea Sa pentru delegarea judeciului, print' unu conclusu formale, print' o chartia de sine statutoria, se o damu delegatiunei, ca-ci cu acésta chartia apoi se va poté legitima ori si unde deputatiunea nōstra.

Babesiu, totu din incidentele acesta, cugeta si densulu, ca delegatiunea prin o chartia separata se se imputerescă o face numai decatu pasii necesari in privint'a judeciului delegatu.

Dep. Alecs. Mocioni: Nu sciu déca eu ori Babesiu au priceputu propunerea Esc. Sale. De si intr'-adeveru n'amu fostu aici, candu Esc. Sa si-a datu parerea, totusi din desbatere amu vediutu, ca alta este propunerea Escel. Sale de a lui Babesiu.

Eu n'asi afla consultu se se inordumeze delegatiunea in tipulu acesta. — Este lucru cunoscute, ca congresulu serbescu a esmisu din sinulu său in privint'a acesta asemenea o comisiune. Inainte de a cere delegatiunea tribunalu delegatu, a-si dori că se se adreseze catra presidiulu congresului serbescu in privint'a intrunirei cu comisiunea loru, ca-ci eu amu firma sperantia, ca pre cale amicabile mai curundu vomu ajunge scopulu dorit.

Presedintele: Amu intielesu si eu din diurnale despre existența unei atare comisiuni, pe cale oficiosa, inse nu scimu nemica. — Eu gandescu, ca asia va urma lucrulu delegatiunei nōstre, ca inaintea de judeciulu delegatu va intreba pre presedintele congresului serb., ca cum sta tréba. Déra, că se mai asteptam, că pana acumă, nu mai potem.

Dep. Gaetanu primește parerea presidiului esplicata de Branu si sotocesce, ca acésta propunere ar' fi se se puna numai decatu la ordinea dilei.

Dep. Faunu crede, ca mai antaiu se se faca incercarea de impacatiune pre cale amicabile, că se nu ni se faca imputatiune, ca noi amu fi evitat eventualitatea acestei modalitati de impecatiune.

Dep. Babesiu: Parerea mea, pre care o amu formulat uacuma pe chartia este urmatōri'a: „Se imputeresc si provoca delegatiunea esmisa in cau-sele controverse cu serbi, că numai decatu se cante ocasiune d'a incercă o impacatiune amica cu core-legionarii serbi, ér' déca n'ar fi in stare a midiu-loci astfelui de ocasiune, a face pasii necesari pentru delegarea prin Maiestatea Sa a tribunalului pre-vediutu in lege, inaintea caruia se se incépa procesele formali.

Despre acestu conclusu se incunoștiintaza delegatiunea print' o chartia in tota formă, carea se i deservescă de documentu completatoriu alu ma-naratului său.

Punctul relativ din propunerea comisiunii se primesce cu amendamentul propus de dep. Babesiu.

Sub desbatere urmărea ultimă alineă din propunerea comisiunii.

Referintele ceterice pasajului ultimu din propunerea comisiunii, ca și pana atunci, adică pana la delegarea judecătorei, delegatiunea se face pasii necesari într-o colo, că din partea judecătorilor politice aternatorie se continuă lucrările incepute și se se începe, unde încă nu voru fi incepute, pe baza rânduieilor sustinute.

Președintele: Atât ordonanții numai stau în valoare.

Dep. Ioanescu: Toamna și în sinodul episcopal aradanei a fostu vrasba de atare ordinanțe, care s'a expus într-o colo, că se se poate continua lucrările pe calea administrativă.

Dep. Babesiu dice, că este lucru notoricu, ca înainte de aducerea legei în privința acestea pe temeiul rezoluției mai înalte s'a facutu încercari pe calea politica, care încercari n'au adusu nici unu rezultat. — Aceste încercari s'au facutu la spatele noastre și prin urmare fără scirea noastră, cu acelui scopu, că se îndupluce pre poporului nostru la invioieli. — Impecatiunea, care o vremu noi, trebuie se se face între congresul nostru și celu serbescu, și numai o atare impacatiune se se redice la potere de lege, pe cindu celelalte prin amagire se facu spre dănu' noastră. — Densulu nu afia nevoie pentru aducerea concluziei propus de comisiunea petitionale.

Președintele spre justificare aduce o impregurare scandalosă înainte, în privința comunei Noveșelu. — Ministerul de resurse din Vienă a hotarit trăba împartirei pre dreptu și fiinduca acolo români era la numeru mai multi, ni s'a placidat unu beserică și scolă. După repausarea patriarcului Măsireviciu au midiulocu serbii suspendarea hotaririi acestia. — Noi asia dăra, dice președintele, suntemu espusi volnicii autoritatilor militari și politice. Crede, că numai o delegatiune judiciale poate se satisfaca pretensionilor noastre celor drepte.

Punenduse alinea ultima din propunerea comisiunii la votu, se respinge cu majoritate de voturi.

Dintre celelalte petiții referate din partea comisiunii se transpusu forurile competenți spre pertractare și decidere merita a fi amintita petiție preutilor pentru eliberarea de **dare** de pamant pentru sesiunea preutișca. — Comisiunea opină, că în privința acesta se se face din partea congresului una reprezentatiune la locurile competenți cu scopu de a se elibera sesiunile preutișci, care suntu date preutilor numai spre usufructu, de darea directă de pamant și în casulu celu mai reu preutii se fia constrinsi a solvi numai darea de venit.

Dep. Babesiu partinse propunerea comisiunii și spune, că dietă Ungariei a adusu o lege în a careia tineră casele parochiale și instituțiile filantropice suntu scutite de dare. — După ratiunea legei acesteia și totu din acelle motive aduse pentru scutirea caselor parochiale de contributiune, se potu scuti și sesiunile preutișci său portiunile canonice.

In fine se primesce motiunea comisiunii petiționale din partea congresului și se indoresc referintele comisiunii a compune reprezentatiune de sub cestiune.

Dupa reportul acesta se pune la ordinea dilei elaboratului comisiunii esmise pentru regularea parochierilor, a tacselor stolari, a convențiunii episcopesci și a sidociei. — Comisiunea în privința regularei parochierilor și a tacselor stolari în meritu nu face nici o propunere, căci congresul a adusu deja în privința acestei unu concluzii prin primirea punctului 5 literă f) din propunerea comisiunii esmise în obiectul mai bunei dotari a preutilor. — Aceasta propunere fără nici o desbatere se primesce. — Asupra propunerii comisiunii privitoria la convențiunea și sidocii episcopesci, care ar fi după opinionea comisiunii se se sporășca, se nasce o scurtă desbatere.

Dep. Hanea din partea, pre catu a intlesu propunerea comisiunii, de acuma data nu o poate primi de base la o desbatere speciale. — Densulu nu afia de potintioasa desbatere și deciderea asupra acestui obiectu, care la noi și în Banat nu este de una și acea natură. Convențiunea și sidocii suntu isvorale, din care se face dotatiunea episcopului, și pana caudu nu se voru hotari salariele episcopilor nu afia de lipsa regularei acestor isvoră de venit.

Din acesta indiginitate se vede siluța a face

urmatoriu propunere: „Din privința, ca regularea convențiunii și a sidociei se potu face numai pre baza cifrei anumite a salariului anuale episcopescu, care base din propunerea comisiunii lipsesc, propunerea comisiunii nu poate fi luata de base spre pertractare speciale.”

Referintele Metianu reflectă, că comisiunea n'a fostu insarcinata a-si da pararea, că cata lăsa ar' fi se se dă episcopului și de aceea nici nu a potutu a se lasa mai afundu în dejudecare acescui obiectu lipsindu si datele necesarie în acesta directiune.

Dep. Bartolomeiu partinse din partea propunerea dep. Hanea, accentuanu, că convențiunea este unu contractu bilaterală întăritu și de locurile competenți pre calea administrativă, și de aceea nu se poate dimite în desbaterea speciale a acestui obiectu de natură privată.

P. eppu Ivačicoviciu opină, că acestea obiecte ar' fi se se îndrumez la sinodele eparchiale, cu atatu mai vertosu, ca în sinodul aradanei s'a esmisu deja o comisiune, care se subterna unu planu detaliat în privința acestea.

Dep. Vasileviciu înca partinse propunerea dep. Hanea, din acelui motivu, că se se enunță în congresu maximu ori minimu salariului unui episcopu, că se scia și acelle parti, unde au a se redica nouă episcopii, ca dupace feliu de cinisura voră a se îngriji pentru dotatiunea eșecă.

In fine se primesce, se redica la valoare de conclusu propunerea, că acestu obiectu se se derive la sinodele eparchiali.

In privința edarei schematismului se primesce propunerea comisiunii, că adică tiparirea aceluia, are se se intempe numai după regularea parochierelor.

Președintele aduce la cunoștiința congresului, că mai multi membrii congresualii și-au cerutu congediu, carora le au respunsu, că nu le poate da, la ce densii au respunsu cu tota sinceritatea, că pana Joi voru mai potă petrece aici în congresu, dăra mai multu nu.

Roga pro comisiuni că se se desvolte activitatea loru, că se potemu fini cu totii la olalta, precum ne-amu adunatu, lucrările noastre. — Din acesta impregurare enunță siedintă cea mai de aproape pre Marti ante de amedi la 10 ore.

Cu acestea siedintă de astăzi se suspinde la 2 ore după amedi.

Prăznuirea Dle Redactoru!

Nu este unu pasiu de pamant pre teritoriul Daciei traiane, unde se nu fia strabatutu radiele culturei și ale redeșteptării naționale; nu este coltul de agru atatu de sterilu și rece, care la zimbetul dulce alu primaverei se nu scie produce alta, de catu polomide și maracini; și nu esistă anima de romanu atatu de muta, care la reversatulu radieelor datatorie de viață ale sărelui libertatei se nu vibreze de simtieminte nobile, și se nu bata pentru scopuri sublime, se nu palpiteză pentru viață și se nu aspirează la drepturi naturali, cei competu.

Totă lumea se misca; individii singulari intocmai că corporile morali; totu esistentele să semnu de viață, și intocmai că o maschină bine compusa lucră neincetată și fără repausu la unu scopu, care pare că i destinulu tuturor.

Motoriul secului present „cultură”, progresu și sciință, căci motoriul omenei întregi, care falnicu falfaie pre standartul, ce gîntile l'au aredicat cu bracie unite.

Ecoului acestei devise comune, vibretulu acestui motoru putințe strabate pre ariile celeritatei din polu în polu, și pre unde odata strabate acesta putere magica, de locu resare semință cultura, a progresului și a sciinției, din acelui locu de odată pierde semință mortifera a tepiditatei și a regresului.

Motoriul acestu vivificatoriu la destăptare a patrunsu și animile teologilor gherlanii; ecoului acestei decise generale a adusu în vibrare și cîrdele simtiemintelor membrilor societății Alexi-Sincajane, dandu unu impulsu, de a arăta prin fapta luniei, că și ei tenu contu la viață, că și ei suntu atinsu de accentele acestor cuvinte frumoase și sublime „progresu, sciinția și cultura”.

Da! Societatea Alexi-Sincajane la 24 Nov. prin serbarea unei siedintă publice în fața unui publicu elegantu și numerosu a datu doyada, că e destăptă, și cu totu că circumstanțele nu i concedu a sta în fața publicului de atatea ori de cate ori ar' dori ea, dăru, care pentru acea există și lucru, și care avendu în sine suculu de viață alu progresului, cu timpu are se devina din acelui ramu-

relu ce este adi — unu arbore putințe, sub alu carui scutu putințe — se voru pută repausa alte ramure tinere, de specia societății noastre din prezentu.

Siedintă s'a deschis la 7 ore și, prin o cuventare de deschidere binetisuta, rostită de clar. d. Nicolau Moldovanu, conducătorul societății.

Eea programul acestei siedintă publice:

1. „Cuventul de deschidere”.
2. Chorul vocal „Destăptate” de A. Muresianu.

3. „Reportul” notariului sied. Gabr. Mesesianu.

4. „Doina monacului dela Pitești” execuțată pre flauta de I. Inga, acompaniatu de V. Mihalca cu guitaru.

5. „O să senină” poesia de I. Goronu, declamată de auctor.

6. Chorul vocal „Nepotii românilor și judecătorii romani sum”.

7. „Misiunea preotului roman facia cu poporul”, disertatiune relegiosă-natională, compusă și rostită de Nicolau Negruțiu.

8. „Doina pecurării și Muresiana” execuțată pre violina de Vasiliu Craciunescu.

9. „Catru unu preotu tineru”, poesie de I. Popiu, dechiamata de V. Criste.

10. „Imnul ocasionalu” de I. Goronu, cantat de chorul vocal.

11. „Trei genii” disertatiune istorico-natională, rostită și compusă de Andrei Popu.

12. „Quodlibet” din mai multe dantiuri de pre la Abrudu, Brasovu, Ternavă, Muresiu și Crisul, execuțată pre flauta de I. Inga, acompaniatu de V. Mihalca pre guitară.

13. „Cuventul de închidere”, rostitu prin rsm. d. Stefanu Biltiu, supravighetorul societății.

14. Chorul vocal „Ramuri de olive”.

Nu voiesc să vorbă despre interesul viu, cu care a fostu urmarita execuțarea acestei producții, din partea strălucitului publicu romanu, care ne-a onorat cu prezentia loru; nu despre eșefulu, ce a simtitu în pepturile loru, lasu în locu de cuvintele mele, se vorbesc faptele.

Ea Domnule Redactoru! rezultatul acestei siedintă publice:

Pre candu eram se parasim sală eșecă, unde se serbează acestea siedintă publică, și redică cuventul parintele vicariu alu Naseudului, — lăudandu priu vreo ceteve cuvinte alese, zelulu și progresul ce desvoltase acestea juna societate, și fiindcă cuvintele, dorindu societății și mai incolo prosperare; după acea se secolă parintele vicariu alu Silvaniei, rsm. domnul Demetru Coroianu, care se exprima, că este frapătu de totul de producțiiile acestei societăți, face unu apel la întrăga comună de ospeti — provocându — de a-si manifestă simtiemintele de recunoștiință facia cu acestea societate, prin încrierea loru parte de membru fundator, parte de binefacatori, și vorbelor sale respunde prin fapta, inserinduse de membru fundatoru.

Cuvintele și ecceșinplulu rsm. domnul vicariu alu Silvaniei, au avutu eșefulu dorit, ca-ci de locu în cursul la casierulu societății o sumă frumoasă de 96 fl. v. a. dela mai multi preștimati domni, carora le exprime societatea cea mai aducă multă, rugandu, că și de acum înainte se ne patroneze prin ajutorile loru marinimoșe, ca-ci și societatea noastră numai asia va poate deslegă problemă sa, numai asi-asi-va pute ajunge scopulu seu, care este perfectiunarea ei pre calea sublimă a „sciințieru, artelor, culturii”.

Gherla 4 Dec. 1870.

Iosifu Cristea m/p.,
presedinte.

Andreiu Popu m/p.,
not. alu. coresp.

UNGARI'A. Astăzi, 7 Decembrie, se peractă înaintea camerei juratilor din Pest'a unu altu procesu de presa intentat redactorei acestui diurnal de procurorul generalu sub preteștul notei de infidelitate. Redactorulu, Ioan Popiu, se aperă pre sine insu-si într'unu discursu mai lungu contra delictului pretinsu. Dupa scurte replici și duplice din partea procurorului generalu si a acusatului, acesta fă absolvitu cu 7 contra 5 voturi, si procurorul generalu fă condamnat la solvirea speselor procesuali. Publicu considerabilu asistă la acestea peractare interesanta. Decursul procesului va urma în urmă prossimi. — Fed.

Cronica esterna.

ROMANIA. In siedinti'a adunarei deputatilor din 27 Nov. vechiu, fiindu de facia 105 dep. si 35 absenti, dupace ministrul de cultu presentă adunarei dōue proiecte de lege, unul pentru creditu suplementar de 1000 lei spese cancelarice pana la finea anului, er' altulu estraordinar de 31 mii lei pentru chiriele scolari pe anul curentu,

D. N. Fleva că reportore comisiunei de **adresa** la discursulu tronului ceteresc projectul, care e destul de importantu pentru alu publică.

Acestu projectu se dede la tipariu si Sambata s'a distribuitu intre deputati si pote ca acum tocma se va desbate cu tōte, ca atunci trecu camera in sectiuni.

In senatu s'a cetitu in siedinti'a din 25 Nov. projectul la adresa, care fă combatutu de d. Desliu că cum ar' fi facutu cu intielegerea regimului, cu tōte acestea totusi se adoptă a fi luat in consideratiune, inse din 67 senatori nu se află de facia decatu 35. Cam asia se facu incercarile re-actionari si pe alte locuri cu adresele domnilor in contra celor ale representatiunei poporelor — caus'a e, ca aristocratii au incredere in resolutiunea de a face orce sacrificia, numai se pote sta la carma. —

ITALIA. Parlamentul Italiei s'a deschis in 5 Dec. in Florentia.

Cuventulu de tronu dice:

„Cu **Rom'a** că capitala ne-amu implinitu o misiune si amu incununatu intreprinderea ce o iniciase marinimosulu meu parinte inainte de acēsta cu 25 de ani.

Itali'a e pe viitoru libera si intrunita, numai dela noi depinde că se o facem u mare si fericita.

In timpu ce serbamu noi acēst'a serbatoria si inauguram Itali'a complinita, se macelarescu intre sine intr'o lupta inspaimantatorie dōue popore mari, representante gloriose ale civilisatiunei moderne. Legati de Franci'a si Prusi'a prin aducerea aminte de binefacatorele aliantie de mai adauadi, trebuiam se ne tienemu in strinsa neutralitate, care ne impuse si oblegamintea, ea se nu mai latimu fociu, si dorintia de a puté pune unu cuventu imparitalu catra partile beligerante.

Noi vomu continua a ne implini acēst'a oblegaminte a umanitatii si a amicitiei, care intrunesc incordarile nōstre cu cele ale puterilor neutrale, pentru a se pune capetu unui resbelu, care n'ar fi trebuitu nici odata se prorumpa intre dōue natiuni, marimea carora e intocma de necesaria pentru civilisatiunea lumiei. Opiniunea publica justifica acēst'a politica prin sprijinirea ei, care politica a mai dovedit u inca odata, cumca un'a Italia libera si concordica este pentru Europ'a unu elementu de ordine, de libertate si de pace.

In numele dreptului national amu intratu in Rom'a, si remaseram acolo, pentruca sustinemu oblegatiuile cele serbatoresci, suscepute catra noi insine, adica deplin'a libertate a besericiei si nedependinti'a scaunului apostolicu intru ecsecutarea oficiului seu relegiosu si in relatiunile sale cu lumea catolica. Stramutarea resedintiei reginelui la Rom'a, ce se afla in ajunu, ne impune a studia midiulōce, spre a face administratiunea catu se pote mai simpla, dandu comunelor si provincielor autonome loru indrepatitate.“

Mesagiulu, dupa ce memoréza proiecte de reorganisarea armatei, scolaria si finantiale inchia asia:

„Pre candu Itali'a procede pe calea progresului, una mare-sora-natiune (Ispania) incredintaza fijului meu misiunea de ai conduce sōrtea. Sum fericiti pentru onoreea dovedita dinastiei mele si Italiei. Dorescu, că Ispania prin lealitatea principelui si intieleptiunea poporului ei se devina mare si fericita.“

Auguru bunu pentru ceea ce lipsesc din cuventare. —

Varietati.

— Maestrulu de dinti din Vien'a Dionisiu Māthé de Bikafalva se afla acum in Brasovu „la corona“, spre a servi patimasiloru de dinti cu artea sa. —

— **Antai'a carte** de lectura si invetatura, pentru scolele poporali romane, de I. Popescu, Sibiu. In tipografi'a lui S. Filtsch (W.

Krafft) 1870, este una carticica pentru primele necesitati, tōte cate ale incepatilor, fōrte bine si gradat in tomita si provedita si cu chipuri numai la litere, ci chiar si la lecturari la obiectele descrierilor din toti ramii de invetimentu. Cupleste si deprinderi in computu si instructiune pentru a se folosi bine totu ce e scrisu in ea nu numai intuitive, ci si analitice si descriptive. Inca n'amur vediutu alta carte pentru incepatori romanesci mai corespundetoria primeloru trebuintie. Se afla de vendiare legata cu 35 cr. cu, si 25 cr. fara de manuducere, care e pentru invetiatoriu, —

— Publicam unu **Concursu**: Catedra de limb'a si literatur'a romana, incopciata cu indeitori de propunere a religiunēi greco-orientale romane la gimnasiulu superioru din Temisiōra, si provedita cu salariu anualu de 700 fl. v. a. — devenindu vacante: in urmarea intimatului inaltului ministeriu reg. ung. de cultu si instructiune publica de datulu 21 Novembre st. nou a. c. Nr. 25.326 — pentru implinirea ei se escrize concursu din partea senatului scolariu alu consistoriulu gr. or. romanu din Aradu, cu terminu pana la finea lunei lui Novembre st. v. a. c. (Se voru primi reusurale si pana in 14 Dec. vechiu. R.)

Concurrentii pentru acestu postu, suntu avisati a susurte acestei senatu scolariu pana la terminulu susu aratatu, reusurale loru provedita cu testimoniulu de maturitate, si cu testimoniu despre absolutivea teologiei greco-orientale romane, si adresate catra inaltului ministeriu reg. ung. de cultu si instructiune publica.

Aradu in 13 Novembre 1870.

Senatulu scolariu alu consistoriulu eparchialu gr. or. romanu din Aradu. —

Novissimu. Bucuresti. In sied. din 1-a Dec. v. se presenta unu proiect de lege pentru contingentulu de armata pe anul 1871, care suie cifra la 12.330 fetiori, recrutandi si eserendi. —

Versailles 12 Dec. (oficiale). Dupa luptele din urma se asteptă, că armata loarica se resufle, inse dusmanulua luă adi deminētia ofensiv'a cu multa taria, lupta tienu pana sér'a, candu se respinsera. Se prisera cateva sute, perderea din partene e neinsemnata. Gen. Manteuffel ocupă Dieppe in 9 Dec., inse o parte a despart. calei ferate si 50 infanteristi fura atacati si desfintati.

S'a datu ordine din cortelulu gen. germanu, că se tramita indata ostasi in loculu celoru cadiuti; si dela Berlinu 13 se scrie, ca poruncitele tunuri de asedia si ostasi, cai se voru tramite cu

urgentia. Trebuie se nu le pre amble bine, deca si acum mai ceru victime.

Dresd'a 13 Dec. Placate numerose provoca pe regele Ioane de Sacsonia, că se puna odata capetu macelarie omenesci si se inchia pacea. Autorii nu se descoperira. —

Conferintele diplomatice in Londonu pote se voru deschide in 15 Dec. intre representantii puterilor de acolo. —

Prag'a 10 Dec. Diurn. „Kzip“ publică o provocare revolutionara catra romanii din Ardēu in contra regimului maghiaru, redactiunea fă trasa la judecata, in se liberata de catra jurii. —

Nr. 9956/2089.

1—3

Publicatiune.

Prin care din partea direcțiunei montane m. reg. din Clusiu se face publicu cunoscutu, ca dreptulu de crismaritul alu dominiului erarialu din Borgau, si anumitu in comunele Borgo-Prundu, Borgo-Bistrit'a, Borgo-Tih'a, Borgo-Joseni, Borgo-Rusu, Borgo-Morosieni si Borgo-Misiloceni, se va esarendă pre siése ani, incepând din 1-a Ianuariu 1871 prin licitatii publica tienenda in 31 Decembrie 1870 la 10 ore inainte de amēdi in cancelari'a perceptoratului m. reg. din Bistrit'a.

La pertractarea acestei licitatii potu toti acaie concure, cari dupa drepturile civile suntu apti spre astfelii de intreprinderi, suntu in stare a depune cautiunea defipta, si in privint'a ast'a, adica despre portare nepatata si starea materiala se voru legitima prin atestatu dela oficiolatulu competente.

Doritorii de a lua acēsta arenda se provoca déra, că vadiulu de 10% dela pretiulu strigarei (12.750 fl. v. a.) se lu predē inainte de tienerea licitatii comisiunei licitatotria.

Condițiile licitatii si esarendarei se potu vedea la subscris'a directiunea montana, precum si la cancelari'a m. reg. perceptoratu din Bistrit'a in orele oficiose de rondu.

Clusiu in 3 Decembrie 1870.

Dela directiunea montana
m. reg.

CURSURIILE

la borsa in 13 Dec. 1870 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 88	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 "	94 "
Augsburg	—	—	122 "	"
London	—	—	123 "	60 "
Imprumutala nationala	—	—	65 "	10 "
Obligatiile metalice vecchi de 5%	56	—	—	"
Obligatiunile rurale ungare	77	75	—	"
temesiane	74	75	—	"

PRAFURILE purgative gazose dela Elöpatak

cuprindu in sine partile constitutive solvetorie ale apei minerale renumite dela Valcele (Elöpatak) si au in sine tōta puterea vindicării a aceleia intru unu gradu inaltu.

Efectu deosebitu arata prafurile acestea la catarhe, slabitiune si spasmsu de stomachu, la slabitiune de mistuire, lipsa de apetit, in pyrosi (formare presto mesura de acide), la hyperami si inflaturi ale ficatului si splinei, la secretiune si escretiune bolnavitoasa de fere, la inchiegare si concretiune de fere, si la galbinare obstinata, causate din aceste; nu mai pucinu la mucositatea fiacarui organu alu trupului; la astma (greutate de resuflare) si batatur'a animei, la atonia (slabitiune) si inflaturi matielor, la hydrope si la pleora abdominala; cu deosebire la trengi, la catarhe de rinichi, besica si tiav'a udului, la formare de nesipu si de pétra in aceste organe, la catarhe chronice si inflaturi de matrice (matra), la fluciuni séu pola alba, inclinatiune la motrorhagia, ametiala, congesiune catra capu si peptu, la sughitu obstinatu, la hypocondria si hysteria.

Aceste prafuri se potu intrebuinta cu mai mare folosu, că ori si care alte midiulōce purgative, iritative si drastice. Efectul loru este siguru, linu si fara durere, fiinduca partile loru constitutive suntu de o natura linu solvetorie, recoritorie si alinetorie; de acea se poate continua si intrebuintarea loru fara periculu mai lungu timpu; despre ce mai multe auctoritati medicali si scientifici si multi bolnavi au datu declaratie recunoscutoria.

Pretiulu unei cutei cu 12 dōse impreuna cu avisulu despre modulu intrebuintarei este 1 fl. v. a.

Se gasesce in tōte pharmacie mai renumite, in fiacare comerciu de ape minerale si de specierii mai inseminate.

Depoulu principalu si biroului de espeditie se afla in Brasovu in apotec'a „la corona“ a lui Gregorius Száva.

7